

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz holdva:	
Égész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszadásiát vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Békés fordulat (?)

(—a) Bár a parlamentben az ellenzéki szónokok elég harciasan feleltek a miniszterelnök felszólítására, mégis olyan hírek szállingóznak a politikai körökben, hogy valószínűleg elkerüljük a politikai harcot, talán mégis csak létrejön valami kompromisszum — féle.

Kbuen-Héderváry Károly miniszterelnök ügyesen rendezte a dolgot. Csütörtöki nagy beszédében nem pakkolta ki teljesen bécsi tarsolyának egész tartalmát, ennek is, annak is tartogatott valamit.

A Kossuth-pártot azzal nyugtatja meg, hogy nincs kifogása az ellen, hogy a véderőreform egyes pontjait közjogilag helyesebben fogalmazzák. Sőt hir szerint hajlandó kikapcsolni a véderőreformból a katonai perrendtartást, amely ellen a Kossuth-pártnak komolyabb aggodalmi vannak, hogysen azokat egy-két szakasz korrektebb stilizálásával el lehetne osztalni.

Emellett, miután most már a Kossuth-párt is sürgeti a választójog reformját, multkori kijelentéseit ma azzal toldotta meg, hogy kész záros határidő alatt be-terjeszteni a javaslatot.

Ezzel már Justhék is megelégedhetnek. Akár komolyan kívánják a reformot, akár csak taktikából emlegetik azt folyton, a miniszterelnök mai kijelentése mindenképpen alkalmas arra, hogy leserelje őket.

Igaz, hogy ők nemcsak mielőbb kívánják a javaslatot, hanem egyuttal fellitották azt a követelést is, hogy tárgyalják le előbb a választójogi reformot, aztán oszlássák fel a képviselőházat s az új választójogi törvény alapján összeülő parlament döntsön majd a véderő dolgában.

Ezt az abszurd követelést azonban nem lehet komolyan venni. Hisz a választójogi reform olyan korszakos alkotás a nemzet életében, hogy azt nem lehet hebehurgya módra megcsinálni. Nemcsak a javaslat elkészítése, hanem annak le-tárgyalása is hosszú időt igényel. Egy esztendőn belül el nem lehet nyugodtan végezni ezt a munkát. Az új választás-hoz új szavazó lajtsromok kellene, a melyeknek összeállítása a hatóságoknak nagy munkájába kerül majd, de ez megint sok időbe kerül. Van azonkivül még sok más ilyen dolog, ami nélkül a választást kiírni sem lehet. Ilyenek a ke-rületek új beosztása, a megtámadott vá-lasztások felett való bíraskodás stb. stb. Egy szóval, ha a kormány abban a hely-zetben lenne, hogy néhány hónap mulva letehetné a képviselőház asztalára a ja-vaslatot, akkor sem ülhetne előbb össze az új választójogi törvény alapján az új parlament, mint két év alatt, Justhék

terve szerint még csak ezután lehetne elővenni a véderőreform tárgyalását.

A mai feszült nemzetközi viszonyok között a politikai felelősség tudatában ugyan mifele kormány vállalkozhatnék arra, hogy esztendőig megtagadja még a véderő fejlesztésétől azt, amire annak normális viszonyok között is — már régebben szüksége lett volna. Különben is mindenki óhajtja még az ellenzéken is, hisz régóta az ellenzék követelése volt, hogy csak két esztendőig szolgáljanak katonáink. Azi pedig csak mindenki tud-hatja, minden politikai vagy katonai szak-tudomány nélkül is, hogy ha csak két évig tartják bent a legénységet a mostani három év helyett, ha csak a mostani ke-reteket akarják is fentartani, több kell belőlük.

Van ugyan Justhéknek egy kisegítő terve arra is, hogy olyan hosszura ne legyen halasztva a véderő reformja s ez provizórikus jellegű megoldásban állana. De erről a miniszterelnök multkori ha-tározott elutasító válasza után többé szó sem lehet.

Ep azért ha Justhék a miniszterelnök mai határozott nyilatkozata után is fujják az ő megszokott nótáikat az általános titkosról, meg a priuszról, ujból bizony-ságot szolgáltatnak arra, hogy a nemzet vezetésére komolyabb politikusok vannak hivatva.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 19

Návay Lajos elnök féltizenegy óra után nyitja meg az ülést.

Vermes Zoltán jegyző fölolvasta a jegyző könyvet, amelyet megjegyzés nélkül hitelesítettek.

A Ház részvéte.

Az elnök ezután a következőket mon-dotta:

— Szomorú jelentést kell tennem, tisztelt Ház, gróf Aehrenthal külügyminiszter szombaton este meghalt. Az elhunyt nagy felelőségekkel és kötelességekkel egybekötött állásában mint a komoly munka képviselője jelent mag. Az ő értékes tulajdonainak és jeles képességeinek tudhatók be azok a nagy eredmények, amelyeket elért. A magyar közélet teljes mértékben kiveszi részét az általános gyászból. Javasolom, hogy a képviselőház jegyzőkönyvben örökítse meg részvétét s hatalmazza föl az elnökséget, hogy ezt az özvegygel közölje. Javasolom to-vábbá, hogy küldöttség vigyen koszorút a ra-vatalra s vegyen részt a temetésen. (Általános helyeslés.)

Gróf Kbuen Héderváry Károly minisz-terelnök a kormány részéről hozzájárul az elnök által előterjesztetthez, mert gróf Aehrenthal

külügyminiszter nemcsak a közéletnek volt kiváló munkása, hanem a magyar érdekek-nek is bőséges képviselője. — Az elnök in-ditványát még megtoldja azzal, hogy a Ház a volt külügyminiszter temetése napján ne tartson ülést.

Folyó ügyek.

Az elnök bejelenti, hogy Szentpályi Ist-ván képviselő ellen összeférhetlenségi beje-lentést tettek.

Boöthy László kereskedelemügyi minisz-ter két helyi érdekű vasutáról szóló javaslatot terjeszt elő. Kiadják a közlekedésügyi bizott-ságnak.

Az elnök bejelenti, hogy az ülés előtt gróf Apponyi Albert, Justh Gyula, gróf Zichy Aladár, Egry Béla és Déry Zoltán engedelmet kért napirend előtti föl szólalásra s ő az enge-delmet megadta. (Helyeslés.) Apponyit illeti a szó. (Mozgás, halljuk kiáltások.)

Apponyi beszéde.

Gróf Apponyi Albert: Elmondja a jelen-legi helyzet előzményeit s azt tejteteti, hogy a kormány az őszszel megkötött fegyverszünet idejét egyáltalán nem használta föl a végleges béke létrehozására. A Kossuth-párt ezért leg-helyesebbnek tartotta, hogy nyilvánosan körvo-nalozza békeföltételeit. A miniszterelnök ereket nagyrészt elutasította s így nem lehet tudni, hogy mi szükség volt a megelőzőleg napokon át folytatott tárgyalásokra. A munkapárt élénk helyesléssel kísérte a miniszterelnök nyilatko-zatát; valószínű azonban, hogy még inkább he-lyeselt volna, ha a miniszterelnök minden kö-vetelést teljesített volna.

Most rátér az egyes pontok tárgyalására. Először szól a kisebb követelésekről, elsőbb a 3 ik szakaszról, a trialisztikus kifejezések kikü-szöböléséről. Ez a pont az, amelyben a kor-mány a Kossuth-párt követeléseit teljesítette, hogy miként, azt nem lehet tudni, mert az új szövegezés még ismeretlen.

A mi azt a pontot illeti, amely arról szól, hogy a honvédelmi miniszter értesíteni tartozik a hadügyminisztert, a megejtett lényegtelen mó-dosítás nem szünteti meg azt a látszatot, hogy a honvédelmi miniszter alárendelt közege a hadügy-miniszternek. Itt tehát a párt kívánsága nem teljesült.

A tartalék két utolsó évfolyamának a hon-védséghez való áthelyezése sem fog megtör-ténni. Ezt pedig már csak azért is meg kellene tenni, hogy így az egész katonaság letegye a honvédségi esküt.

A sorozó-bizottságok dolgában elismeri, hogy a miniszterelnök javaslata, hogy a bizott-ság elnöke polgári személy lesz, — némi hala-dást mutat, de mivel a bizottságnak idegen ho-nos tiszték, közös közegek is tagjai maradnak még mindig nem lesz elég téve az alkot-mánynak s így a párt követelése e pontban se teljesül.

A póttartalékosok kérdésében a törvény-javaslat még súlyosabbá teszi azt a homályt, amely a nemzet ujoncmegajánlási jogára ráne-hezedett. Az ellenzék annak világos kimondá-sát követelte, hogy ne legyenek behivhatók a póttartalékosok, ha az Országgyűlés az évi ujoncjutalékok megtagadta. A miniszterelnök e követelésben a királyi jog korlátozását átja, ho ott a királynak ilyen esetekben ma sincs joga a póttartalékosokat behívni (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.) a Fejérváry-kormány alatt, midőn a Ház az ujoncokat megtagadta volna, ezt folytonos elnapolással akadályosták

meg s behívták a póttartaléknak első évfolyamát.

Ennek lehetőségét a nemzet jogainak biztonsága végett meg kell szüntetni, a visszaélést lehetetlenné kell tenni. (Zajos helyeslés a baloldalon.) A miniszterelnök a szót a nyíltság szükségességére figyelmeztette; sajnos hogy ebben a pontban cserben hagyta ezeket az elveket, mert meg akarja hagyni a teljes homályt, amely a nemzet ujoncmegajánlási jogát borítja. — Válaszát ezért e pontban se tagadhatja el. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

A német szolgálati nyelv kérdésében kielénti, hogy a miniszterelnök nem adta elő helyesen azt a proposíciót, amelyet a szó a német nyelvről intézkedő szakasz módosítására tett. Már pedig ha valaki magántárgyalások részleteit ismerteti, legalább is ne legyen szószakozott. (Derűltetés a baloldalon.)

A szó eredeti követelése e pontban az volt, hogy a német szolgálati nyelv kivétele használatát egyáltalán mellőzzék. — De ha ez nem lehetséges, erre az esetre követelte, hogy legalább ne iktassák törvénybe a német nyelv jogát, hanem rendeletben szabályozzák. Követelte továbbá, hogy a nyelvkérdést tárgyzó rendeletet csak törvényhozási uton változtathassák meg, a mi garancia volna a magyar nyelv érvényesülésére. Minek bujkálni? — kérdezte a miniszterelnök — mikor az a magyar jellemnek nem felel meg.

Felriáltások a jobboldalon: Ugy is van! (Zaj balról.)

Gróf **Apponyi Albert**: A német nyelv megállapítására a királynak sincs joga, a német nyelv tétőgő seb a magyar állam egységén, tekintélyén. De ha már megszüntetni nem tudjuk, hársuk érte az egész felelősséget arra, a ki ily módon gyakorolja felségjogait. Ne tegyék azt, hogy az, a mi ellen a nemzet nagy része hiába küzdött, most ugyanazt törvénybe iktassák. (Zajos éljenzés és taps a baloldalon.)

A választójog kérdése is igen fontos. Amár nem ért egyet Justhékkel, a kik főként a választójogi reformért obstruálnak, de abban egyetért, hogy a választójogi reformot mihamarabb meg kell oldani. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Kívánatos volna tehát, ha a miniszterelnök e tekintetben teljesebb garanciát nyujtana, megnyugtatót arra, hogy a jelenlegi törvény alapján több választás már nem lesz. (Élénk helyeslés jobbról és balról.)

Az új választási törvény megalkotása és rendes keresztülvitele technikailag annyi időbe kerül, hogy a célt lehetetlen volna elérni, ha a törvényjavaslatot még az év vége előtt be nem terjesztenék. Erre hát több garancia kell. (Helyeslés baloldalon.)

A rendkívüli eszközök használatára az ellenzéknek azok a sérelmek adnak morális erőt, a melyek a javaslatban foglaltak. Mivel e sérelmeket a miniszterelnök nyilatkozata nem oszlatta el a Kossuth-párt nem változtathat eddigi magatartásán. (Zajos helyeslés, éljenzés és taps a baloldalon. Justhék némán és mozdulatlanul ülnek helyükön.)

Héderváry beszéde.

Apponyi után gróf **Khuen-Héderváry** Károly miniszterelnök emelkedett szólásra. Reflektált Apponyinak arra a neheztelésére, hogy ő, a miniszterelnök baráti beszédek is nyilvánosan pertraktált. Ennek az a magyarázata, hogy ő a békeakciót teljesen baráti jellegű megbeszélések sorozatának tartotta s az országot érdeklő részletek közlésével nem követett el indiszkréciót. O különben a kormány álláspontján tulmenő módosításokat proponált a béke érdekében az illetékes tényezőknél és meg van győződve, hogy ezek olyan természetűek, hogy ezek kielégíthetik az ellenzékét is.

A póttartalék kérdésében teljes garanciát nyujt az országnak az a joga, hogy a törvényvel visszaélő kormányt felelősségre vonhatja, a mi pedig a német szolgálati nyelvet

illeti, vállalja érte e felelősséget. A nemzet maga állapítja meg törvényeit, ma már nincs szükség gravaminális politikára. (Zajos felkiáltások balfelől: Ma van az évforduló! Emlékezzék csak, ma hat éve verték szét a Házat!) Apponyival szemben teljes lojalitással kijelenti, hogy bizalmas beszélgetésüket csak azért ismertette hézagosan, mert nem akarta fírasztani a képviselőházat.

Attérve a választói reformra, kijelenti, hogy szívesen hozzájárul egy oly határozati javaslat elfogadásához, a mely záros határidőn belül utasítani fogja a kormányt a választói jog reformjavaslatának előterjesztésére. Azt hiszi, ezzel megnyugtatót mindenkit s úgy látja, hogy távolról sincsenek már oly nagy ellentétek a pártok között, mint a hogy gondolják.

Az elnök öt perc szünetet ad, azután Justh Gyula fejt ki álláspontját.

Justh Gyula felolvassa azt a határozatot, melyet pártja hozott vasárnapi ülésén. A határozatban utal a párt azokra a visszaélésekre, melyeket a kormány követett el a választásoknál. A párt követeli a választói jog törvényjavaslatának betervezését és a véderő visszavonását. Előbb jogokat kell adni a népek, aztán terheteket róni rá. Héderváry ígéretével nem elégszik meg. Be nem váltott ígéreteikkel már el van telve a párt.

Héderváry miniszterelnök válaszol Justh Gyulának a választási visszaélésekre vonatkozólag tett megjegyzésére. Jelenleg több biztosítékot nem nyujthat a választói jog betervezésére mint a kormány határozatát.

Ezután **Batthányi** Tivadar interpellált a kizárt vasmunkások ügyében, azonban választ nem kapott.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Az új külügyminiszter.

Burián lemondott?

Az osztrák és a magyar hivatalos lap legközelebbi száma közölni fogja gróf Berchtold Lipótnak közös külügyminiszterré történt kinevezését.

A király már aláírta a kinevezést és mihelyt az a hivatalos lapban is megjelenik, gróf Berchtold leteszi az esküt a király kezébe.

Az eskütételnél báró Burián közös pénzügyminiszter és báró Müller közös külügyminiszteri osztályfőnök lesznek jelen. Berchtold Lipót gróf már vasárnap délelőtt hosszasan tanácskozott báró Müller osztályfőnökkel.

Diplomáciai körökben úgy tudják, hogy Aehrenthal maga indítványozta a királynak Berchtold kinevezését és mint utolsó kegyet kérte a felségtől e kívánsága teljesítését.

Politikai körökben feltűnést keltett az a prágai hír, mely báró Burián közös pénzügyminiszter távozását jelenti be.

Bécsben tegnap délelőtt félhivatalosan közölték, hogy báró **Burián** István közös pénzügyminiszter beadta lemondását és felségétől felmentését kérte. Lemondása egyetlen oka, a félhivatalos szerint, az a körülmény, hogy gróf Berchtold kinevezésével a közös miniszterek között már van egy magyar állampolgár és illetékes helyen fenn akarják tartani azt az eddigi szokást, hogy a közös miniszterek közül két osztrák és egy magyar állampolgár legyen.

Báró Burián 1903 júliusában lett pénzügyminiszter, mint Kállay utódja. Tevékeny

részt vett az annexió előkészítésében és az annektált tartományok alkotmányos életének berendezésében. Felesége báró Fejérváry Géza leánya. Pozsonymegyei születésű és 1900-ban lett báró.

A lemondás fölött a király még nem döntött.

Utódjául herceg Hohenlohe trieszti helytartót emlegetik.

Az új külügyminiszter esküje.

Bécs, február 19.

Ő felsége ma délelőtt 11 órakor fogadta az ujonnan kinevezett külügyminisztert, Berchtold Lipót gróft. Az új külügyminiszter letette a hivatalos esküt, melynél Burián báró és a főkamrásmester segítettek.

Aehrenthal temetése.

Csütörtökön temetik.

A Balplatz palotájában, az elsőemeleti nagyteremben, melynek ablakai egyenest a Hofburgra néznek, áll gróf **Aehrenthal-Lexa** Alajos ravatala.

A király, a ki Aehrenthalban nemcsak Ausztria és Magyarország külügyeinek és az uralkodóháznak miniszterét, hanem egyik legkedveltebb és legbizalmasabb emberét vesztette el, úgy rendelkezett, hogy Aehrenthal teljes pompájú udvari temetést kapjon. Az egész gyászszertartást az udvari főszertartásmesteri hivatal rendezi, mely úgy intézkedett, hogy a volt külügyminiszter holttestét csütörtökön délután szenteljék be ünnepélyesen a Mihály-templomban s onnan vigyék az államvasutak pályaudvarára, ahonnan azután a csehországi Doxanra szállítják és ott a családi sírboltban pénteken délután örök nyugalomra helyezik.

A temetés részletes programját ma fogja közzétenni a főszertartásmesteri hivatal. Csütörtökön délután félháromkor a koporsót hatfogatú udvari gyászkocsiba helyezik és a Burggal szemben levő Mihály templomba viszik beszentelés végett. Jelen lesznek a király képviselője, a főhercegek, az udvari, állami és diplomáciai méltóságok és a külföld képviselői. A beszentelés után a koporsót a legnagyobb pompájú temetési menetben, melyen a koporsót az udvar és a külügyminiszterium tisztviselői kísérik, az államvasutak pályaudvarára viszik, hogy onnan különvonaton az Aehrenthalok csehországi birtokára, Doxanra szállítsák.

Férjének hosszadalmas és kínos betegsége ágyba döntötte gróf Aehrenthalét. Tegnap délelőtt csak egy negyedórára kelt fel, hogy átvegye a király részvétnyilatkozatát.

Gróf Paar főhadsegéd nyujtotta át az özvegynek a király sajátkezű levelét, melyben ő felsége rendkívül meleg hangon fejezi ki részvétét az elhunyt külügyminiszter özvegyének. Megjelentek ezután és a külügyminiszteriumba kitett ivre irták fel nevüket Ferenc Ferdinánd trónörökös, Kipót Salvátor, Ferenc Salvátor, Frigyes és Jenő főhercegek stb.

Impozáns részvét kíséri gróf Aehrenthal elhunytát az egész művelt világban. Vasárnap reggeltől kezdve seregestől érkeztek a részvét-átvitatok minden országból. Az első között érkezett a külügyminiszteriumba Vilmos császárnak rendkívül meleghangú részvét-átvitata az olasz kormánynak tüntetően meleg részvét-

nyilatkozata, majd a londoni, párisi, konstantinápolyi, bukaresti és a többi kormány részvéte. A német császár Aehrenthal özvegyének is kondoleált. A pápa a királyhoz intézett táviratában mélyszégyen részvétét fejezi ki a kiváló államférfi elhunytával okozott nagy veszteség felett.

Viktor Emánuel király Aehrenthal gróf elhunyt alkalmából őfelségének részvététviratot küldött és Aehrenthal gróf özvegyének is meleg részvétét tolmácsolta.

A magyar kormány tegnap megleghangú részvététviratot intézett gróf Aehrenthal özvegyéhez. A kabinet egyes tagjai külön-külön is kondoleáltak az özvegynek.

Az Áruaktár sorsa.

Annak idején Nagyvárad városa azzal adta át az Áruaktár ma elfoglalt területét a részvénytársaságnak, hogy ha később szükséges lesz az üzem kiterjesztéséhez, még további 9400 négyszögöl területet is átbocsát a Pece mellett a részvénytársaságnak.

Az elmúlt év elején a részvénytársaság azzal a kérelemmel fordult a városhoz, hogy a 9400 öl területre szüksége van s azt adja át a város.

A tanács hajlandó is lett volna a kérelmet teljesíteni, azonban Komlóssy József gazdasági tanácsos külön véleményt adott be, amelyben azt fejtegeti, hogy a részvénytársaságot még a mostani terület sem illeti, mert nem felel meg a feltételeknek, a részvények pár kivételével a Moskovits Adolf és fiai cég kezében vannak, tehát magánvállalkozók használják a területet; továbbá a város engedélye nélkül építkeztek a területen, továbbá a terület egy részét bérbéadták faraktárnak és a gépraktárnak, tehát ma már tulajdonképpen nem felel meg a vállalat az áruaktár céljainak. Ezért a közgyűlésen indítványozta, hogy a 9400 öl területet ne adja át a város, sőt utasítsa a városi tanácsot, hogy a jelenleg elfoglalt terület visszavétele iránt indítson pert a részvénytársaság ellen.

A város törvényhatósága a múlt év február havában tartott közgyűlésében Komlóssy József külön véleményét és indítványát elfogadta.

A közgyűlés határozata ellen felelbezzés adatott be, azonban eredménytelenül, mert a miniszter a közgyűlés határozatát helybenhagyta s erre vonatkozólag a következő leiratot küldötte a városhoz:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága 1911. évi február 9-én hozott határozatával egyebek között kimondotta, hogy a »Nagyvárad Áruaktár részvénytársaságnak« a várossal kötött bérleti szerződése alapján igényelt 9399 négyszögöl területet át nem engedi.

A város közönsége határozatát erre vonatkozó részében a nagyvárad áruaktár részvénytársaság felelbezzése következtében, a kereskedelmi miniszter ur szakvéleményének meghallgatása után felülvizsgálva, helybenhagyom.

Mert a szóbanforgó vállalatnak, mint az 1875. évi XXXVII. t.-c. 434. §-ában körülírt közraktárként nem tekinthető magánvállalkozásnak, kereskedelmi szempontból olyan jelen-

tősége nincsen, amelyre való tekintettel a törvényhatósági határozat megváltoztatását általánosabb közgazdasági érdekek javallanák.

Tekintettel pedig arra, hogy a város jogi és gazdasági tanácsosának az iratok között levő s a városi tanácshoz intézett jelentése szerint a vitás területen fáttelep áll fenn, anélkül, hogy erre iparhatósági telepengedély adatott volna, illetőleg építkezés foganatosított a hatóság engedélye nélkül, a kereskedelmi miniszter ur nevében felhívom a város közönségét, hogy az iparhatóságot, illetőleg a rendőri büntetőbírószágot utasítsa, hogy a valódi tényállást megállapítva, tegye meg az esetleg szükséges intézkedéseket.

Mert abban az esetben, ha a felhozottak a valóságnak megfelelnek és a fáttelep a kereskedelmi miniszter ur 51991—93. számú rendeletének életbeléptetése óta állított fel, az 1884. évi XVII. t. cikk 25. §-a értelmében az iparhatósági telepengedély megszerzése szükséges s ennek kapcsában a fentnevezett részvénytársaság üzemeltetéséért felelős személyek (vagy személyek) ellen az idézett törvényszakasza ütköző kihágás miatt a rendőri büntető eljárás is folyamatba teendő.

Végül megjegyzem, hogy ezáltal az érvényben levő városi építési szabályrendelet 10. §-a értelmében építés rendőri kihágást képező hatósági engedély nélkül foganatosított építkezés tényálladéka is fennforogni látszik.

Dr. Némethy.

UJDONSÁGOK.

* **Gróf Széchenyi püspök elutazása.** Szomorú kötelesség szolgáltatta el megyés püspökünket székhelyéről. Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., püspök tegnap reggel a gyorsvonattal Bécsbe utazott, hogy jelen legyen Aehrenthal külügyminiszter temetésén gróf Széchenyi Miklós püspököt közeli rokoni kötelék fűzte az elhunyt külügyminiszterhez, aki a püspök nagybátyjának, néhai gróf Széchenyi Gyula őfelsége volt személyekörűli miniszternek leányát bírta nőül. Ettől eltekintve is, benső barátság és összeköttetés volt már régebb óta gróf Széchenyi püspök és az elhunyt külügyminiszter között.

* **Szentségimádás.** A farsang három napi ájtatosságokon ez évben is óriási számmal vesznek részt a katolikus hívek. A Szent László templom úgy vasárnap, mint tegnap, az egész nap folyamán telve volt buzgólkodókkal, akik a legméltóságosabb Oltárszentség előtt imába mélyedve szolgálták lelkük üdvét. Vasárnap délelőtt az ünnepélyes szent misét dr. Belopotocky Kálmán v. b. t. t. felsz. püspök, nagyprépost, a szent beszédet pedig dr. Vucskics Gyula c. kanonok, esperes-plébános tartotta. Vasárnap részt vett az ájtatosságon gr. Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyéspüspök is, ki a 11 órai mise alatt jelent meg a templomban s hosszú ideig térdelve imádkozta a szentségi Jézust. — Tegnap, hétfőn délelőtt az ünnepélyes szent misét Fetser Antal felsz. püspök, a predikációt pedig dr. Pataky Arnold theol. tanár tartotta. Ma, kedden, az utolsó napon d. e. 9 órakor az ünnepélyes szent misét Spitt Gyula apát kanonok, a szent beszédet pedig Szilágyi Dózsa premonstri áldozár tartja.

* **Az utolsó vetítőest a Katolikus Körben.** Ma este tartja a Katolikus Kör ebben a szezonban az utolsó vetítőestélyét. Ez alkalommal dr. Stancsich Arpád kir. ügyész fogja az előadást tartani szebbnél szebb vetített képek kíséretében. Az előadás címe: *A Csendes Óceán tájairól.* Kezdeté félhat órakor. — vetítőestélyek helyett most majd a bőjti előadások fogják összehozni Nagyvárad intelligens katolikus közönségét.

* **Dunay c. kanonok ünneplése.** Dr. Dunay Alajos békésszentandrási plébánost, címzetes kanonokká történt kinevezése alkalmából hívei meleg szeretettel ünnepelték. Az egyháztanács a plébános tiszteletére 150 terítékes bankettet rendezett, amelyen nemcsak a község intelligenciája, de Kondorosról és Szarvasról is sokan vettek részt és számos talpraesett pohárköszöntőt mondtak az ünnepeltre.

* **Dr. Papp Oszkár nyugdíjban.** Mint a hivatalos lap közli, dr. Papp Oszkár 1. oszt. honvéd főorvos, saját kérelmére nyugdíjba helyeztetett. Dr. Papp Oszkár egy évtizeddel ezelőtt a nagyvárad honvédségnél szolgált s családjával együtt előkelő társadalmunk mozgalmában tevékeny részt vett. Ugy értesülünk, hogy Nagyváradon fog ismét letelepedni.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatási miniszter Vitán Arpád pénzügyi számtanácsost a nagyvárad kir. kath. jogakadémiához az államszámviteltan előadójává nevezte ki.

* **Járványok a megyében.** A vármegye több községéből érkezett tegnap jelentés az alispánhoz, amelyben járványok fellépését jelzik az előjáróságok. A jelentések szerint Csétán, Zsadányban és Bárándon a kanyaró, Csétán Zsadányban Berettyóújfaluban a ronszó toroklob is, Vizesgyán, Geszt községekben pedig a vörheny lépett fel.

* **Halálozás.** Rosenbaum Mórné, Rákos Vilmos kereskedő édesanyja, 87 éves korában elhunyt. Vasárnap délután temették. Gyermekein kívül nagy számu unoka és dédunoka gyászolja.

* **Gondatlan anya.** A székelyhídi főszolgabíró tegnap jelentette az alispánnak, hogy Gazdag Zsuzsanna 6 éves kis leány ezelőtt 6 héttel eltűnt hazulról s azóta nyoma veszett. Az anya csak most tett jelentést a hatóságnak, melyről kéri az eltűnt gyermek köröztetését. A közérzésnek most már aligha lesz eredménye, mert 6 hét alatt a föld másik oldalára elvihették a gyermeket.

* **Nincs pénz, nincs községháza.** Hegyközségre község már régebben utasítva lett új községháza építésére, mert a mostaniban már veszélyes a tartózkodás. A község tegnap kérvényt adott be az alispánhoz, melyben kéri, hogy halasítsák el a községháza építését. A község az új malom építési költségeit, amit annak idején váltóra volt kénytelen felvenni, még most sem fizette ki s ez az új adóság csinálás teljesen tönkretenné a községet.

* **Egy öreg ember tragédiája.** Kiss Benjámín 86 éves siteri öreg ember évek óta id-grohamban szenved. Tegnap ismét kitört rajta az idegroham, amely azután borzalmas módon okozta halálát a szerencsétlen öregnek.

A legszebb

estélyi és bálipapucsok

MOSKOVITS Bémertéri fióküzletében.

Szabott gyári egységáruk.

Telefon 687

Telefon 687.

Nem volt senki a szobában, mikor meglepte az idegroham és Kiss Benjámio, aki a kályha előtt összeesett, kinjában kiráncigálta a kályhaajtót és a tüzes paraszt a ruhájára szórta. Mire a leánya, aki gondját viselte, bement a szobába, teljesen össze volt égvé. Nem lehetett rajta segíteni és rövid, néhány perc alatt meghalt.

* **A diószegi temető.** Bihardiószeg községben a református temető megett. A lelkész az új temető részére a vasutvonal mellett kért helyet a községtől. A képviselőtestület azonban máshol a község ellenkező oldalán jelölt ki helyet. A lelkész a képviselőtestület ezen határozatát megfelelőbbre. A határozatot tegnap küldte fel az alispánhoz a székelyhidi főszolgabíró döntéséig.

* **Tizenkilenc évig a kórházban.** A biharmegyei közpórház igazgatója tegnap tett jelentést azokról a betegekéről, akik három hónapnál több idő óta vannak ápolás alatt. E statisztikai kimutatásban nyomban az első áttekintés után feltűnik egy beteg, aki immár tizenkilenc éve van ápolás alatt anélkül, hogy eltávozhata a kórházból. Ezt a beteget Weisz Abraham Izraelnek hívják s 1893-ban mint ön és közveszélyes beteget szállították be a kórházba. A beteg fejlapján demencia acuta felirat van. Mivel a beteget senki sem hajlandó saját felelősségére magához venni, valószínű, hogy Weisz Abraham élete hátralevő részét is a kórházban fogja eltölteni. Három hónapnál hosszabb idő óta kezelés alatt álló beteg 128 van a kórházban. Ezekre nézve kéri az igazgató, hogy a belügyminiszter adja meg a további kezeléshez szükséges felhatalmazást.

* **Hajdubagos nem akar fizetni.** Özev Sápó Kálmáné valamikor hajdubagosi birtokos volt, de idők mostohasága miatt teljesen elszegényedett és beköltözött Nagyváradra. Itt a várostól kért segílyt, hogy éhen ne haljon. Nagyvárad város Hajdubagos községhez utasította. Hajdubagos község még az illetőségét sem ismerte el, még kevésbbé akart tényleg tartásdíjat fizetni. Az ügy aktái a belügyminiszterhez kerültek fel, aki özv. Sápó Kálmáné hajdubagosi illetőségének mondta ki. Ez idő alatt Nagyvárad város 530 korona segílyt utalt ki a szegény asszonynak. Ez összeget Hajdubagos községtől megtéríteni kérte. A község minden ok nélkül megtagadta ezt, így nem maradt más hátra, mint az összeg megtérítésére utasítani a községet. Ezért Nagyvárad város tanácsa sürgős átiratban kérte Fráter Barnabás alispánt, hogy utasítsa Hajdubagos községet az összeg megtérítésére.

* **Tyuk és villanyos affér.** Vasárnap délelőtt humoros eset történt a villamos vasut kolozsvári utcai szakaszán. Olyan utcai jelenet, melyet valami karrikatura rajzolónak kellett volna megörökítenie. A vasárnapi forgalom nagyobb a köznapinál, siet a polgárság Isten házába, a piacra, hivatalba. Éppen ezen időpontban kellett a »meglelt« jelzésű kocsinak utjában megállania. A váratlan stáció persze általános ribilliót keltett. Mindenki felébredt az életösztön: a saját énjének és becses bőrének biztonsága iránt való aggodás és ijedten ugráltak le, akik tudták a kocsiról. Konstataáltak aztán kellemes csalódással az utasok, hogy baleset nincs, sőt ugyancsak vidám esetről van szó. Egy balek falusi tyuk tette ugyanis meg azt a bravurt, hogy megállította a villamost. Bizonyára halálsejtelmei voltak a szegény párának, megérezte, hogy nem éli túl a farsangi ebédet s öngyilkos gondolattal a sinek közé ment kaparni s kaparta a kavicsos homokot olyan ambícióval, mintha azt a bizonyos igazságot akarná kikaparni. Mikor pedig a villamos közeledett, szárnyait meglengette, hős pózba állt s kihívóan várta a halá-

los párbajt. Ennyi hősiesség már meghatotta a kalauz szívet és megállította a vonatot. A derék kalauznak mindenestre elismeréssel tartozik az állatvédő egyesület és a tyuk amazon gazdája, hinek asztaláról most már nem fog hiányozni a farsangvégi étlap koronája.

* **Komádi eladta a Holtköröze medrét.** Komádi község határában vonul el az u. n. »Holtköröze« meder, mely a község tulajdona volt, de semmi hasznát sem tudta annak venni. Elhatározta tehát a képviselőtestület, hogy eladja azt. Akadt is vevő. Gut György komádi gazda személyében, aki a mintegy 5—6 hold nagyságú területet megvette 7200 koronáért. Az adásvevési szerződést tegnap küldte fel a község jóváhagyás végett az alispánhoz.

* **A kis baba két könnye.** Tegnap este hirtelen összefutott a korzó gondtalan, elegáns uri népe egy fehér ernyős piaci babakocsi körül. Ijedtre vált arcok tolongtak a kishidőfi Kálmán-féle ruhaüzlet fényes kirakata előtt s mindenki látni akarta azt a kis babát, aki meleg bolyhos kabátjában édes ártatlan arecal nézett szét a hangos tömegben.

A dada sápadtan, remegő kézzel igazgatta a kocsit elgörbült alkatrészeit, a lecsuszott párnát s közben ide is, oda is adott a sok kíváncsi kérdésekre egy-egy izgatott feleletet:

— Toltam át az uton a kocsit egyik oldalról a másikra s nekem jött a hidról egy nehéz stráfszekér... Félre rántottam a babakocsit s így a széles szekérnek csak az oldala érte a kis gyerek kocsiját... Hiába kiáltottam, hogy ne hajtsón!... Kiborult a gyerek, de nincs semmi baja...

És leveri az aszfalt porát a kicsi, csipkés dunnákról. Mert csupa szerencsés véletlenségből úgy borult a kocsit s úgy bukott a baba, hogy alája esuzzott a puha párna s ő ott maradt a tovarohanó társzeker mögött a sima aszfalton, a villamos sinek mellett.

S mind erről a szörnyű veszedelméről, amely az ő gyenge kis testét fenyegette, absolute nem tud. Két kesztyűs kis kezét a dada felé tárta és ijedtében megszakadt a megindult sirása, mikor a kővé meredt dada helyett fekete szakállu, cilinderes ur emelte föl s tette vissza a kocsiába. És a piros, kővér arcoeskáján ott maradt két kerek, ragyogó könnyesepp.

És a korzózó kényes urinők nevetve, örvendtek a baba megszabadulásán. Rojtos rediküljőkből márékkal szórták tele a baba kocsiját tarka papirosba burkolt eukorkákkal, míg csak a magához tért dada el nem toltta a kocsit. S a nagy veszedelmet nem mutatta más, mint a babus arcon a két fényes könnyesepp.

* **Talált kutya.** Tyll János vármegyei tisztviselő bejelentette, hogy egy kicsiny nyírott szőrű sárga kutyát talált. Igazolt tulajdonosa a vármegyházán átveheti.

x **Nincs itt a vadászat!!** Megkezdődött a téli időszak, de az igazi vadás most már fokozott buzgalommal írja a ragadozó vadakat s ha kellő sikert akar elérni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembertől. Továbbá a legalkalmasabb idő a fegyverek teljes rendbehozására most van, míg a szalonkázás meg nem jön, tehát mindenkinek saját érdeke, hogy fegyvere rendben legyen mire újból szüksége lesz rá. A legelőkelőbb fegyvergyárosok fegyverei állandóan nagy választékban készség mellett található LADÁNYI JÓZSEF puskaművesnél, Nagyvárad, Rákóczi-ut, Moskovics palota. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. — Tanoncz felvétetik.

* Csak MAUTHNER-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számító gazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges.

A nagyérdemű közönség tudomására hozom, hogy gyáramban egy elsőrangú művezetőt alkalmaztam s így butorgyáram fokozottabb mérvben és figyelemmel fogja a vevőközönség igényeit kielégíteni. Műipari tervezetek szerint jó anyagokból, jó munkát szolgáltatok mérsékelt szabott árak mellett. A gyár, a hol minta szobákat rendezek be, közvetlenül veszi föl a megrendeléseket. Telefon 279. Tekintettel arra, hogy az üzletvezetést a gyári üzem mellé osztottam be, a Rákóczy-uton levő butorraktárt megszüntetem és ez okból az összes kész butorokat leszállított szabott áron eladom, a mire a t. vevőközönség figyelmét föl hívom.

Kiváló tisztelettel
Rimanóczy Kálmán.

ORSZÁGOS KÖZVETÍTŐ BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagyvárad, Rimanóczy-utca 9. l. em.

Kieszközöl
törlesztéses és jelzalog kölcsönöket,
Financirozza HÁZAK VÉTELÉT és ELADÁSÁT és azokra, mint minden más ingatlanra a legmagasabb értékbecslés szerint GYORSAN OLCSÓ KÖLCSÖNT folyósítat.

Tisztelettel értesitem Nagyvárad város és Biharmegye nagyérdemű közönségét, hogy az 1792-ik évben alapított

ékszer-, arany- és ezüstnemű üzletemet f. év február havában

teljesen ujonnan berendezve s a legkényesebb igényeknek megfelelő áruval felszerelve

a Bémer-téren nyitottam meg

az ujonnan épült özv. Kolosváry Sándorné házában. — Jutányos árak, szolid kiszolgálás, óriási választék. — Kérve a nagyérdemű közönség nagybecsű pártfogását. — Tisztelettel:

Kolosváry Sándor,

ékszerész, arany- és ezüstműves.

ÓVÁS.

Óvakodjunk a selejtes kézi munkáktól, Bóvli árut ne vegyen, mikor

ujat és szépet

nálam az elismert olcsó áron szerezhet be.

TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Figyeljünk a cégre.

Különleges felöltők, kosztümök,
blouzok és gyermekruhák
a legnagyobb választékban

Spitzer Béla
női és gyermekruha áruházában
Rákóczi-út.

A legfinomabb angol és
francia ruha-vállalat!!

Olcsó szabott árak!

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Kedd: Svihákok.
Szerda: Svihákok.
Csütörtök: Testőr.
Péntek: Leányvásár.
Szombat: Kis gróf.

Vasárnap délután: A kis kávéház, este:
Elvált asszony. (Horti Sári vendégtellettével.)

Svihákok.

Egy egy régebbi, de igazán értékes és szép zenéjű, tragárság nélkül mulattató operett felújításának mindig sokkal jobbnak örülünk, mint a nagydobbal reklamizozott, fényesen kiállított, de végeredményében értéktelen és rövid életű új daraboknak. Zehrer Svihákok-ja is ilyen operett, amely ma is igazolja régi nagy népszerűségét. Mulattató szöveggel eredeti, dallamos, igazán értékes zene párosul, s a tegnapihoz hasonló jó előadásban ma is többet ér mint három Leányvásár.

Károlyi Leona a Mimi táncosnő szerepében lényegesen sikert aratott s gyönyörű éneke, sikkes játéka nagy tetszést keltett.

Nagyon jók voltak Zsigmondi Anna és Leóvei a két svihák szerepében, ötletességük, jókedvük állandó derűtségben tartotta a közönséget. Kabos olyan karikatúrát csinált Vondracsek börtönőrből, hogy mindenki nyilatást kapott a nevetéstől.

Sik is igen jó herceg volt, Szőke Gizi és Horváth Mici két fess tiszt szerepében ügyeskedtek. Medgyaszay nagyon szépen énekelt, Aranyossy kedvesen csicseregett, Hunyadi Öreg polgármestere és Nádassy Malcz Prénye is nagyon tetszettek. Az énekkar és zenekar is jók voltak, a precíz betanítás Kovács karmester érdeme. —8.

IRODALOM.

A Szigligeti Társaság felolvasó ülése. Szépen sikerült felolvasó ülést tartott vasárnap a nagyváradai Szigligeti Társaság. A városháza díszes termét délután öt órára szünetig megtöltötte a nagyszámu és előkelő közönség. Elegáns női toalettek tették színessé, változatossá a terem képét.

Különös érdekességet adott a vasárnapi, felolvasó ülésnek, hogy a Szigligeti Társaság a képzőművészet felé irányította a közönség figyelmét, amikor ez alkalommal először művészeti tárgy előadást vett fel a programjába.

Ot óra után elcsendesedett a zsibangó zaj és Rádó Odón a Társaság illusztris elnöke szép szavakkal nyitotta meg a felolvasó ülést.

Ezután Báthory Ferenc, a kereskedelmi iskola kiváló tanára lépett a pódiumra és norvégiai utazásáról olvasott fel egy érdekes, szép epizódot. Hogyan utazik a norvég király? ez volt az előadás címe, melyet a közönség nagy figyelemmel és érdeklődéssel hallgatott végig és lelkesen megtapsolta az előadót.

Utánna a Szigligeti Társaság meghívott vendége, Oláh Gábor szerepelt a műsoron, aki betegsége miatt személyesen nem jöhetett el. Néhány új versét Tóth Elek, a Szigligeti színház művésze adta elő a közönség nagy tetszése mellett.

Végül dr. László Béla művészeti tárgyú előadása következett. A modern magyar festészet legértékesebb és nagy nevű alakjáról Rippl Rónai Józsefről tartott előadást, jellemezve Rippl Rónai egyéniségét, fejlődését, művészeti irányát. Figyelme méltó dolgokat mondott a művészről, amit azonban saját magáról mondott, ez szelíden szólva legaiább is nem volt szerénység.

EGYESÜLETEK.

A Szent László menedékház egyesület közgyűlése. A nagyváradai Szent László menedékház és koldusápoló egyesület közgyűlését nem pénteken, február 23-án, hanem előtte való napon, csütörtökön, február 22-én délután 5 órakor tartja az intézet épületének nagytermében.

A kath. kör ülése. A nagyváradai katolikus kör választánnya holnap, szerdán, február 21-én délután 6 órakor saját helyiségében ülést tart.

SPORT.

Az első football match. A Rhédei-kerti sporttéren, ahol röviddel ezelőtt még frissen suhanó párok ivelték a pompásan elkészített, mesterséges jégpályát, vasárnap délután megjelentek a N. A. C. népszerű labdarúgói s egy training mérkőzés keretében máris oly lendületes és változatos játékot produkáltak, hogy kedvező perspektívát támasztottak a tavaszi footballi saison érdekességei iránt. A matchet Stotter Alfréd csapatkapitány irányította a klub játékosai közül és az ifjuságiak javából kombinált két csapat között. Már az első trainingnél bebizonyosodott, hogy a N. A. C. kitűnő tudású, erélyes és ambiciózus football intézőt nyert Stotter Alfrédben, aki ugyanis mint kiváló játékos, ugyanis mint trainirozó és csapatkapitány tudást, stílust és kellő fegyelmet fog be-

vinni a csapatba. — A training-mérkőzésen különben részt vettek a club volt régi játékosai közül a népszerű Kovács, Creli, Fritz, Weisz, Muharos, Kovács II. Kertész stb. kik mindnyájan kitűnő formát mutattak. Az egyik kapu a hivatalos elfoglaltsága miatt még rövid ideig akadályozva levő Hirschfeld helyett Lebovits védte és sok hozzájárulást tett bizonyosságot, a másik kapu előtt pedig az ifjusági csapatbeli Jakobovits ügyeskedett. Az ifjuságiak közül kiváltak még a fürge és erősen shoutoló Deutsch, Grünstein és Rottenburg. A mérkőzés különben 4:3 goal aránnyal végződött, az első csapat javára. A matchet Horváth Ferenc bíró vezette kitűnő szakértelemmel.

ZENE.

Pabló Casals.

A ma esti hangverseny.

Ma este a Kereskedelmi Csarnok nagytermében újból találkozunk a jelen idők legnagyobb gordonkájával, Pabló Casalsal, aki a művésze iránt megnyilvánult páratlanul nagy érdeklődés folytán most már másodszer látogat el ebben a szezonban Nagyváradon.

Pabló Casals-ot nem kell és nem is szabad most felfedezni a nagyváradai zenekedvelők előtt, mint egy diadalmas hadvezér hódítja meg mindenütt a közönséget, ahol csak megjelenik s ez magyarázza, hogy Budapesten szombaton este már negyedszer adott hangversenyt óriási érdeklődés mellett.

Erről a negyedik hangversenyről is a legnagyobb elragadtatás hangján irnak a fővárosi lapok.

Casals második nagyváradai hangversenye iránt nálunk igazán szokatlan érdeklődés nyilvánult meg, úgy hogy már csak néhány bérletből visszamaradt, fentartott elsőrangú jegy van Vidor Manó üzletében.

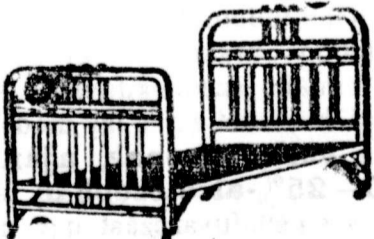
A hangversen, melyen Casals-ot a világhírű Lamberg Emil kíséri zongorán, este fél kilenc órakor kezdődik s a rendezőbizottság kéri a közönséget, hogy pontosan jelenjék meg, mert az egyes zeneszámok között az ajtókat lezárják.

MULATSÁG.

A kaszinó táncestélye. A Biharmegyei és Nagyváradai Nemzeti Kaszinó helyiségeiben előkelő társaság gyűl ma össze, köztük városunk és megyénk előkelő családai. Ugyanis ma, kedden, február 20-án lesz a kaszinó táncestélye, amelyre a rendezőség szívesen látja a kaszinó tagokat családtagjaikkal együtt. A táncestély fél 10 órakor kezdődik.

A nagyváradai kisiparosok társasestélye. A Rimanóczy étterem külön helyiségében vasárnap este rendezték a nagyváradai kisiparosok a szokásos év jótékony célú társasestélyüket, mely minden tekintetben a leg sikerteltebb estélyek közé számítható. A rendezőség, melynek élén Rákos Vilmos, Lebovits Rudolf és Baksa Zsigmond állottak derekasan megjelent hivatásának, amennyiben az estély várakozáson felül sikerült. Vacsora alatt először Lebovits Rudolf elnök szólalt fel és szép szavakkal méltatta az est jelentőségét, majd Papp József alelnök, Stern Béla, Buday Tibor szólaltak fel zajos tetszés és nagy hatás mellett. Fél 11 órakor megkezdődött a tánc. A kitűnően rendezett kedélyes és fesztelen mulatság vidám hangulatban hajnalig tartott a nagyszámu közönség jelenlétében.

Vas és rézbutor

gyári raktári

Székényágy 3 matraeeal 20 korona

Sodronybetát 10 korona
Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

A mezőtelegi gyári kaszinó hangversenye. Szépen sikerült hangversenyyel egybekötött táncmulatást rendezett a gyári tűzoltó-alap javára a Biharszilágyi olajipar r. t. Mezőtelegen. Jelen volt Mezőtelegi és környékének egész intelligenciája. A műsorszámok közül különösen kivált Oborka Ilonka szóló éneke Lobermayer Gyula nagyváradai tanár zongora kíséretével, amelyért sok tapsot kapott. A szépen sikerült mulatságnak 400 kor. tiszta jövedelme van.

Igazságszolgáltatás.

§ **A gyilkos vőlegény.** Szomorú lakodalom történt a múlt évben Középes községben. *Kállai Ferenc* volt a vőlegény, aki a menyasszonytánc alatt jókedvében kikapta egyik barátja kezéből a flóbertpisztolyt és lövöldözni kezdett. A golyók egyike a lakodalmas nép közé ment és a következő percben a menyasszony fivére holtan bukott a földre. Tegnap tárgyalta az ügyet a nagyváradai kir. törvényszék büntető tanácsa *Ember Géza* elnöke alatt. Gondatlanságból elkövetett halált okozó súlyos testi sértés büntetvével vádolta a kir. ügyész. A vádlott beismerte tettét. A bíróság az enyhítő körülmények figyelembe vételével 15 napi fogságra ítélte *Kállai Ferencet*. A vádlott és az ügyész megnyugodott az ítéletben. Az ítélet jogerős.

A békési főjegyző sajtópere. Erdekes sajtópert tárgyal most a nagyváradai esküdt-bíróság. *Szatmári Gábor* Békés főjegyzője indította a sajtópert *Balázs József* mérnök ellen egyik békési lapban megjelent közleménye miatt. A főjegyző ugyanis egy alkalommal nagy társaság előtt kijelentette, hogy *Balázs József* jogtalanul vett fel 2000 koronát a városi pénztártól. Erre *Balázs József* másnap egy cikket írt, amelyben mindenekelőtt kijelenti, hogy a 2000, koronát jogosan, a tanács kiutalására vette fel. Egyben pedig megírta *Szathmári Józsefről*, hogy *Schreiber Izidor* vállalkozónak, aki az aszfaltozási munkálatokat végezte Békésen, még mielőtt a község átvette volna a munkát, nyugta nélkül kifizetett 144,000 koronát. A főjegyző sajtó útján elkövetett hamisítás miatt perelte be *Balázs mérnököt*. Mivel az ügyben tárgyalás, akkoriban a bizonyítás kiegészítése miatt el kellett halasztani a tárgyalást. Az esküdtbíróság *Csukás Béla* elnöke alatt tárgyalja az ügyet. Itt csak ma kerül sor.

NYILTTÉR.

BODOKI NATILD

Főraktár: IFJ. ULMANN IZIDOR és FIAI cégnél.
Telefon 253.
és IFJ. POPPER JOZSEF cégnél. Telefon 120.
Kapható minden nagyobb fűszerüzletben és vendéglőben.
A legtisztább és legértékesebb lugos savanyúvíz.
Pezsgővel vagy borral pompás ital.

TÁVIRATOK.

Ferdinánd király részvéte.

Bécs, február 19.

(Saját tudósítónktól.) Ferdinánd belgai király ma 9 órakor Bécsbe érkezett és egyenesen a külügyminiszteri palotába hajtott. Ferdinánd király részvétét nyilatkozta *Aehrenthal* özvegyének, aztán megtekintette a halottat, mely mellett rövid imát mondott.

A Kossuth-párt nem szerel le.

Budapest, febr. 19.

(Saj. tud.) A Kossuth-pártról elterjesztett ama hírekkel szemben, mintha a 48-as párt leszerelt volna, a Magy. Tud. azt jelenti, hogy a párt egyáltalán nem szerel le, azonban nem óhajtja a harcot, de csak az esetben, ha a béke Apponyi álláspontján jön létre.

Halál a lakodalmon.

Vajdahunyad, febr. 19.

(Saját tudósítónktól.) Pakura községben *Jovaneszku Simon* ma egy lakodalmon forgópisztolyból lövöldözni akart. Mielőtt a pisztolyt elsütötte volna a ravasz elcsattant és a golyó *Jovaneszku* halántékán furódott be. *Jovaneszku* azonnal meghalt.

Agyonlőtt birtokos.

Nagybecskerek, febr. 19.

(Saját tudósítónktól.) *Stypjanszki János* fő birtokos ma az utcán ismeretlen tettes lelőtte. A gyilkost ezideig nem sikerült elfogni.

REGÉNYCSARNOK.

HELÉN.

Írta: **Schmidt Amalia.** - Fordította: **N. M.**

(Folytatás) 58

— De mi áll itt? Miért nem emlitted gy szóval sem az utóiratot?

— Az utóiratot? Azt nem láttam. Az az, hogy keresnem kellett volna, hiszen ő levél. Talán az van benne, mely kelméből fogja a grófnő választani menyasszonyi ruháját.

Louise hangosan olvasá:

— Az én Helén barátnőm nem vagyontalan és nagyon kellemes volna rá nézve, ha háztartásod kiadásaidban valami kis összeggel részt vehetne. Igen kér, hogy ezt engednéd meg neki, mert ellenkező esetben vendégszereteted bizonyos nyomászó érzés nélkül igénybe nem vehetné minthogy személyesen meg egészen idegen rád nézve. Ha úgy ismerne téged, mint én, kedves Louise-om! — itt a szegény asszonyka csendesében és látható elfogultsággal olvasott, — akkor bizonyára nem kizárná magát tőz kétével.

— Ha úgy ismerne téged, mint én... — mondá az orvos gúnyolódva és száját úgy igazgatta, mintha fűtyülni akarna; de egy tekintet Louise égő arcára letegyverezte gúnyját és megsejyénűve elhallgatott.

— Te mindenesetre ismeresz engem, Ferenc! válaszolt Louise, nyájasan nyújtva kezét férjének, bár könyvek függtek szempilláján; — és te tudod, hogy minden hasznos és távol van tőlem. Én zivresen adóék, csak volna mit; de mi ke-

véssel bírnék és te, kedves szívem! oly nagy-lelkű és gondtalan vagy, hogy én úgy érzem, mintha nekem Károlykára csak annál jobban kellenne gondolnom.

Az orvos forró csókot nyomott neje ajkaira és a legfőkételetesebb egyetértés ismét helyreállt közöttük.

Ha Helénnek legkisebb sejtelve lett volna ama tárgyalásokról, mely a fiatal orvos házába leendő fölvetését megelőzték, nehezen hitározta volna el magát, hogy lábát a kőszöbre tegye. Ha Constance tanuja lett volna az orvos és neje beszélgetésének, valószínűleg megvonja valaszegény Louise-től becsüléének egy részét; és annak a jó asszonykának mégis oly forró, nemes szive volt, amelyen csak egy nő keblében dokoghat, úgy, hogy most, miután belátta vendége elfogadásának lehetőségét, minden erejétől telhetőt elkövetett, hogy szerény házat az elfogadásra méltó karba hozza.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabonatőzsdén tegnap lanyha volt az irányzat. Készárú 5 fillérrel olcsóbb. — Tengeriben ismét nagyobb tétel Laplata kötetett s ez által lényegesen lanyha volt,

Határidők zárata:

Aprilisi buza (1912)	— — —	11:80
Októberi buza	— — —	11:04
Aprilisi rozs	— — —	10:60
Októberi rozs	— — —	9:28
Aprilisi zab	— — —	10:30
Októberi zab	— — —	8:60
Májusi tengeri (1912)	— — —	8:86
Júliusi tengeri	— — —	8:75

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	870.75
Osztrák hitelrészvény	— —	657.75
Jelzálogbank	— —	504.25
Leszámitoló és pénzváltó	— —	587.50
Közuti vasut	— —	819.25
Városi vasut	— —	436.—
Osztrák államvasut részvény	— —	733.—
Salgótarjáni kőszén	— —	748.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Mindennapi

házi szemet kihordási vállalat

törv. bej. cég. Nagyvárad, Lovas u. 18. saját há.

Tisztelettel tudomására hozom a t. háztulajdonos uraknak, hogy a már 6 év óta fennálló szemétkifuvározási vállalatomat kibővítettem s így módomban áll **más vállalkozónak ajánlatánál 20—25%-al olcsóbban** eszközölni a szemétkifuvározást úgy naponkénti, mint hetenként egyszeri, vagy kétszeri szállításra. Minden meghívásra személyesen megjelenek.

Teljes tisztelettel

Kohn József

törv. bej. szemétvállalkozó

Lovass-utca 18. szám.

Árverési hirdetés.

Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye árvaszékének 37917 1911. sz. megkeresése folytán részben a kiskoru Tóth Margit, Tóth Mariska és Tóth Sándor tulajdonát képező a nagyvárad 1552 telekkönyvi sz. betétben A+1 sorsz. 471 hrsz. alatt (Lakatos-utca 17 sz.) felvett ingatlan ház háromötöd részére önkéntes árverés fog tartatni.

A kikiáltási ár 12000 azaz tizenkettőezer korona.

Az árverés február 27-én kedd d. e. 9 órakor, a városi árvaszék hivatalos helyiségében Városháza (II. em. 39. sz. szoba) fog megtartatni.

Venni szándékozók kötelesek az árverés napjáig a kikiáltási ár 10 százalékát, azaz 1200 koronát a városi pénztárba bnatpénzül lefizetni és az erről szóló nyugtát az árverés alkalmával a kiküldöttnek átadni, továbbá jelen árverési hirdetményt és feltételeket sajátkezüleg aláírni.

A tett ajánlat a venni szándékozókat feltétlenül kötelezi, a kiskoruakat ellenben csak akkor, ha Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun vármegye és Nagyvárad város árvaszéke ezen árverés eredményéhez képest a tett ajánlatok felett már határozott, illetve azok egyikét elfogadta.

Az árvaszék a tett ajánlatokhoz kötve nincsen, azok között szabadon választhat és ha a kiskoruak érdeke úgy kívánja egyiket sem fogadja el.

Az ajánlat elfogadása után, illetve az idevonatkozó véghatározat jogerőssé váltától számított 15 nap alatt tartozik vevő a megajánlott vételárat Nagyvárad város gyámpénztárába befizetni. Tartozik továbbá ugyanezen idő alatt a városi árvaszék t. ügyésznél az adásvételi szerződés elkészítése végett, valamint az ingatlan tehermentesítése céljából jelentkezni.

Ha az ajánlattéző ezen kötelezettségeinek meg nem felel, a gyámhatóságnak jogában áll őt, vagy ajánlata teljesítésére perrel kényszeríteni, vagy a jogügyletet hatálytalannak kimondani, esetleg az ajánlattéző kárára és veszélyére új árverést tartani, vagy az ingatlant ugyancsak ezen következmény terhe alatt másképen értékesíteni.

A jóváhagyási záradékkal ellátott szerződést Pest-Pilis-Solt Kiskun vármegye és Nagyvárad város árvaszéke csak akkor adja ki, ha ajánlattéző az összes árverési feltételeknek eleget tett.

A szerződés készítés és bekebelezés költségei, az összes illetékek, továbbá az árverés tárgyát képező ingatlan tehermentesítésével járó költségek, vevőt terhelik.

Nagyvárad város árvaszékének 1912 február 17-én tartott tanácsüléséből.

Dr. Istvánffy,
elnök.

PÉNZ PÉNZ PÉNZ

HA SZERENCSES
PÉNZT SZEREZHET
A

FREDIN

CIPŐKRÉMMEL

MERT

MINDEN 100-ik DOBOZ FENEKÉN 20 fill

MINDEN 1000-ik FENEKÉN 1 korona

TALÁLHATÓ
SELLE & KARY

WIEN XIII

BUDAPEST. VI. BATHOK-UTCA. 2/B.

Művész lehet bárki, hanem egy (nehezen kezelhető, hanem egy könnyen elsajátítható hangszert rendel magának Wágner a „Hangszerkirály“-tól, Budapest, József-körút 15. — Ónokiiskola ingyen. Gyorsjavító műhely! Kérjen nagy fényképes dísz főárjegyzéket ingyen.

A Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézete r.-t. sertéshizláló telepén

kövér sertések

naponként reggel 6 órától, d. u. 6 óráig egyenként is a

napi áron kaphatók.

KAJARI ÖDÖN
ELECTROTECHNIKAI VÁLLALATA
NAGYVÁRAD
Lévay-palota (Körös-oldal.)

Telep és éjjeli ügyelet telefon: 1192.

Ajánlja dús csillárraktárát.
Készít villamos világítási és erőátviteli, valamint csengő és házi telefon berendezéseket. A legjobb minőségű Dr. JUSTH-féle Wolframlámpák legolcsóbb beszerzési forrása.

FÉLIX-FÜRDŐ

téli és nyári gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévíz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csusz, közzvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultan, javultan a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pokróczozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben megbülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

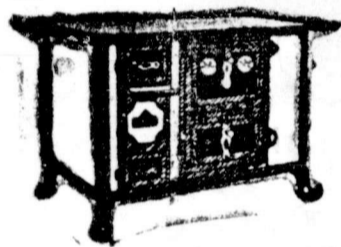
Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az **igazgatóság.**

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezetők és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévay-palota.

Figyeljen az árakra.

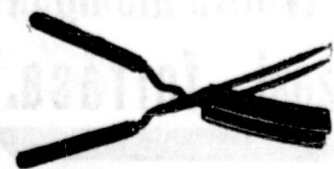
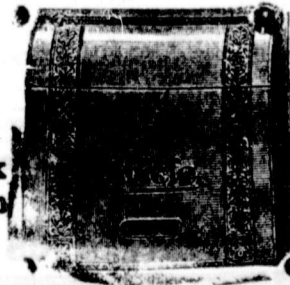
1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájvíz	25 >
1 > száj szagalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcém	50 >
1 > Thymol	20 >
1 > Stomatin	20 >
1 > tégely Odontin togpaszta	55 >
1 drb Odontin betét	85 >
1 üveg Pixavon	98 >
1 üveg Bay Rum	85 >
1 > Vera Viollette brillantia	80 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >
1 > folyékony brillantín	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >

1 üveg Kerpel kézfínomító	38 kr.
1 tégely Margit krém	40 >
1 > Diana krém	65 >
1 drb Diana szappan	65 >
1 dob Leichner puder	88 >
1 > amerikai porellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	88 >
1 tubus kaloderma	26 >
1 > Beloderma kézfínomító	>
1 üvegtégely tejcrém	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánlátu borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkéfe	20 >
1 valódi serte rubakefe	45 >
1 körömkéfe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 drb cipőkrém-kefe kenőköfélvel	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 mtr vörös gumieső	60 >
Egynegyed Ko Bruaz watta	85 >

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

TARSOLY és RISZTO

Nagyvárad, Rákóci-ut.

Minden vasárnap kirakat kiállítás.

különlegességek vaskereskedésében

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre... 16 kor.
Nagyvárad

TISZÁNTUL

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség kóriratok visszadási
vagy megőrsésére nem vállal felelősséget.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Rendkívüli kiadás.

Nagyvárad, 1912. március 2.

Szombát

TISZÁNTUL

külön kiadása.

Óriási botrány a Házban

Megtámadták az elnököt!

Szétzúzták az elnöki széket!

(Telefon tudósítás.)

Ma déli fél 1 órakor óriási botrány történt a képviselőházban. A névszerinti szavazások után ugyanis Andrássy Gyula Návay Lajos védelmére kelt, mire Justh Gyula azt mondta Návayról, hogy a megválasztás alkalmával Návay azt ígérte, hogy az üléseket a hat évi gyakorlat szerint fogja vezetni. Ezt azonban nem váltotta be.

Návay elnök felelni akar Justhnak, mire Huszár Károly és Szmrecsányi György felugráltak s az elnök felé kiáltottak:

— Menjen le az emelvényről a padok közé.

A Justh párt zárt ülést kért s mikor eziránt a kérést feladták az elnöknek, Návay azt eldobta.

Óriási kavargás és lárma tört erre ki. A képviselők felugráltak s az elnöki emelvényre rohantak. *Lovászi Márton az emelvényre rohan s az emelvényt a többiekkel együtt szétzúrt s az elnököt az emelvényről ráncigálják.* A munkapárti képviselők az elnök védelmére kelnek. Ekkor egy újságíró a terembe rohan s Batthyányról azt állítja, hogy Altenberggel paktál. Az újságírót kihurcolják a teremből. A Justh párt Návayt le akarja mondani.

Felelős szerkesztő Dr. Vucskics Gyula.

Szent László nyomda r.-t. Nagyvárad

kor magyar nuderterományok leszakadása a török államtestről. 1878-ban Románia és Szerbia, az egykori moldva, oláh és szerb vajdák országai lettek függetlenek s Bosznia került vissza hozzánk. 1908-ban Nagy Lajos egykori bolgár vagy bodonyi bánja: Bulgária lett független s a mindinkább összezsugo-

Polónyi Géza indítványára kimondották, hogy a függetlenségi pártokat felszólítják arra, hogy közös értekezletet tartsanak. A tervet Polónyi Géza közölte ma délelőtt a képviselőházban Justh Gyulával, a ki elfogadta azt. Ezután Egry Béla, a pártönkivüli csoport egyik vezetője, átment Kossuth lakására. Kossuth Ferenc hozzájárult a közös értekezlet megtar-

tását a legsürgősebbnek tartja. Kétségbe vonja a miniszterelnöknek azt a tegnapi kijelentését, hogy a többség a nemzet szabad megnyitvási folyamatán jött létre. A jelenlegi többség ha a választások előtt hangozta volna, milyen terheket akar a nemzet vállaira rakni a véderőjavaslat által, akkor ma hirmondója sem volna a nemzeti munkapártnak. Beszél még a miniszterelnök választójogi kijelentéséről s azokat nem tartja kielégítőnek. Azt hiszi, a függet-

délelőtt, a mikor Aebrenthal úgy sem lesz ülés, a két és a pártönkivüli függetlenségi tanácskozásban meg- s értekezlet napirendjét és neznapi délutánján megtartják et is. Ennek az értekezlet- rőreform elleni harc ered- isa.

ÁGGYÜLÉS.

viselőház ülése.

Budapest, február 20.

Lajos.

miniszterelnök átiratát, mely- felsége az elhunyt Aebrenthal er helyébe Berchtold Lipót

lnöki előterjesztés után az Egry Béla, Zichy Aladár án tegnapi mára maradt ják el. (Batthyány időkben ársra s Désy neki adta az ei-

olvassa a pártönkivüli füg- zatát, mely a véderőreform bi folytatását mondja ki, mert a javaslatban lényeges yekben szűkölködik s mert alkotására nézve nem tett siát. — Visszautasítja be- erelnök azt a tegnapi kije- aláció idejében is erőszakos Az olyan kormány ellen, tisztaságát annyira semmibe tienségi pártoknak kötelel- ormány ellen minden meg- i küzdeni. Ezt megköveteli tok multja, presztizse.

öbbség Schrutát mely erősen izeti jogok minden téren sét, s a választójog demo- aló megvalósítását. Kérde a zmeti vívmányának lehet e amit, amit ő Bécsből ho- nök tegnap azt a kijelen- tleg a büntető perrendtar- hogy a béke a pártok kö- gyen, szóló ez ellen a leg- akozik, mert éppen a füg- rszirozták már rég idő óta perrendtartás napirende eslése a Justh-párton.) Eze- esnek a pártönkivüli füg- névében megjegyezni. (El-

A szónokot az egész

(nagyatádi) a független- ében szólal fel és bejelenti a véderő javaslat elleni t. A választójog megalko-